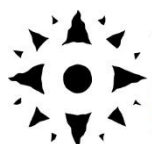

Driftsplan for båtbruk

SNÅASEN VAERIESTÅVROE
SNÅSA FJELLSTYRE

For perioden 2023 – 2030

1 MÅLSETNING

Sett i et historisk perspektiv har bruken av vannene i statsallmenningen, og behovet for båt, formet seg etter bosetting, ressursgrunnlag og fiskekvalitet. I nyere tid har rekreasjon, friluftsliv og hyttebygging vært med å bestemme hvor folk ønsker å fiske og ha båt. Opprettelsen av store verneområder har også påvirket håndtering av båtopplag de siste åra.

Hovedmålsetning med denne båtplanen er å håndtere alle nye spørsmål om båttopplag i statsallmenningen på en god måte, med utgangspunkt i fiskeressursene, fiskereglene og tilgjengelighet for fiske. Planen vil gi retningslinjer for båtutlegg, saksbehandling/ administrasjon og håndtering av båtvrak. Innenfor verneområdene vil planen legge til rette og samkjøre fjellstyrets og vernemyndighetenes forvaltning av båter.

2 BAKGRUNN

Fiske på statsallmenning er en allmenningsrett. Allmenningsretten har dype historiske røtter, og regler om allmenningsbruk finnes i våre første nedskrevne lover. Sammen med odelsretten regnes allmenningsretten som ett av våre eldste rettsinstitutt. Det historiske grunnlaget for allmenningene er de store områdene med skog og fjell som ikke ble benyttet eksklusivt av gårdbrukere i bygda, men som ble brukt i fellesskap, alt etter behov. I dag er Statskog grunneier på statsallmenningene, men befolkningen har fortsatt bruksrettigheter som administreres av fjellstyrene, med hjemmel i fjellovens bestemmelser.

Retten til fiske i statsallmenning er bostedstilknyttet, og fjelloven inndeler rettighetshaverne i følgende tre grupper:

- De som er bosatt i området der allmenningen ligger (innenbygdsboende). Disse har rett til fiske med stang, håndsnøre, faststående redskap og oter. Garnfiske krever bruk av båt. Rett til båttopplag har derfor i mange tilfeller blitt ansett som en del av fiskeretten.
- De som er bosatt innenfor landets grenser (utenbygdsboende). Disse har rett til fiske med stang og håndsnøre og fjellstyret kan åpne for fiske med faststående redskap og oter for denne gruppen.
- De som er bosatt utenfor landets grenser. Fjellstyret kan åpne for fiske med stang og håndsnøre for personer bosatt utenfor Norge.

Fjellovens § 30 gir fjellstyret en generell hjemmel til å regulere fiske i statsallmenningen. Snåsa fjellstyre har ved flere anledninger revidert sine fiskeregler. Bakgrunnen for dette er at fiskeressursene (bestandene), fisketrykket og formålet med fiske endres. Fjellstyrets siste revidering av fiskereglene var i 2019, hvor det blant annet ble åpnet for garnfiske i noen flere fiskevann.

I forlengelsen av å kunne regulere fiske, kan fjellstyret også sette vilkår for båtbruken som er knyttet til utøvelsen av fiske. Her er det i utgangspunktet ingen andre rammer enn de som følger av forvaltningsrettslige prinsipper om saklighet, rimelighet, likebehandling m.m. Det er viktig at Statskog som grunneier og fjellstyret som forvalter av fiskeressursen er enige om vilkår og retningslinjer for båttopplag.

3 VERNEOMRÅDER OG KONSEKVENSER FOR FISKE

Blåfjella- Skjækerfjella nasjonalpark og Skjækra landskapsvernområde ble opprettet i 2004. Store deler av disse verneområdene består av statsallmenning, og nærmere 70 % av statsallmenningene på Snåsa er i dag vernet etter naturmangfoldloven. Båtbruk og båttopplag er ikke omtalt særskilt i vernebestemmelsene. Båttopplag betraktes som et inngrep, og faller inn under vernebestemmelsenes § 3 pkt 1.1 *Vern mot inngrep i landskapet*. Utlegging av båt er derfor i utgangspunktet forbudt, men vernebestemmelsenes § 4 *Generelle dispensasjonsregler*, gir en åpning for at det kan søkes og tillates utlegg av båt. Det har imidlertid vært et mål fra forvaltningen at antallet båter totalt sett innenfor verneområdene ikke skal økes. Resultatet av dette er at forvaltningen av fiskeressursene, gjennom regulering av båtbruken, blir flyttet fra fjellstyret til vernemyndighetene. I tillegg skaper det «eksklusive» båttopplag innenfor verneområdene.

Snåsa fjellstyre har hatt en langvarig erstatningsprosess med staten etter at de store verneområdene ble etablert i 2004. Etter et rettsforlik i 2021 (sak 20-129753SKJ-FROS) er det imidlertid enighet om følgende forståelse av fiske og båtutlegg innenfor verneområdene:

Verneforskriften har ingen bestemmelse som åpner for utlegging av båt. En eventuell tillatelse må vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 4, jf. naturmangfoldloven § 48. Dersom fjellstyret kan dokumentere behovet i en helhetlig driftsplan for båtbruk basert på forvaltning av fiskeressursen og tilgjengelighet for allmenheten, kan fjellstyret påregne at det ved søknad vil bli gitt dispensasjon for utlegging av båt.

Denne driftsplanen for båtbruk baserer seg på fjellstyrets fiskeforvaltning, fiskeregler og tilgjengeligheten for fiske. Sammen danner dette grunnlaget for båttopplag i statsallmenningen i planperioden. Dette gjelder både private båttopplag, og fjellstyrets egne behov for å legge ut nye båter på vegne av de bruksberettigede.

4 RETNINGSLINJER

4.1 Retningslinjer for båtutlegg

Av hensyn til at båtutlegg må håndteres etter ulike forvaltningsregimer i og utenfor verneområdene, er det i retningslinjene skilt mellom disse to områdene av statsallmenningen. Utgangspunktet for vurdering av båtutlegg baserer seg likevel på følgende grunnleggende kriterier:

- Om det er tillatt med garnfiske eller ikke
- Om vannet er tilrettelagt med båt av Snåsa fjellstyre
- Om vannet ligger ved vei
- Om det søkes i tilknytning til næringsutøvelse
- Om det ønskes å stimulere til fiske i prioriterte vann

4.1.1 Båtutlegg utenfor verneområder

Privat båttopplag:

- a) Vann tilrettelagt med båt av Snåsa fjellstyre:

Leirsjøen (utleiebåt), Kveinnsjøen (hyttebåt), Bangsjøan (hyttebåt), Dalvatnet (hyttebåt), Langvatnet (hyttebåt og utleiebåt), Andorsjøen (hyttebåt) og Stor-Øydingen (hyttebåt)

Nye båttopplag tillates ikke.

- b) Vann som ligger ved vei (og som delvis er tilrettelagt med båt av fjellstyret):

Grisbakktjønna, Andortjønna, Roktsjøen, Liss-Ismenningen, Stor-Ismenningen og Grønningen

Sommeropplag tillates uten søknad. Båtene må fraktes ned på høsten.

(I Grønningsgrubba har Statskog avtale med noen båteiere om fast båttopplagsplass)

- c) I øvrige vann åpnet for garnfiske:

Nye båttopplag tillates etter søknad for de som har garnfiskerett.

- d) I øvrige vann som ikke er åpnet for garnfiske:

Nye båttopplag tillates ikke.

Beitenæring:

Båttopplag kan tillates i eget beiteområde i tilknytning til gjeterbu/seter så lenge beitebruker driver med beitenæringa (uavhengig av garnfiske).

Reiselivsnæring:

Båttopplag kan tillates hvis det er en viktig del av næringa og så lenge den drives (uavhengig av garnfiske).

Fjellstyret:

Fjellstyret kan legge ut båt(er) for utleie, avhengig av hensynet til fiskebestanden, tilgjengeligheten til fiske eller for å unngå økt antall private båter ved vannet. I planperioden prioriteres følgende vann:

- *Stor-Øydingen*
- *Vivatnet*
- *Vivassfiskløysa (utenfor nasjonalpark)*

Etter utlegg av utleiebåt, havner også Vivatnet og Vivassfiskløysa i kategori 4.1.1. a)

4.1.2 Båtutlegg innenfor verneområder

Privat båttopplag:

- a) Vann tilrettelagt med båt av Snåsa fjellstyre:

Nåvatnet (hyttebåt) og Skjækervatnet (hyttebåt)

Nye båttopplag tillates ikke.

- b) Vann med tillatt garnfiske, hvor det lå private båter på vernetidspunktet:

Lervtjønnna, Finnbursvatnet, Gaupstjønnna, Seisjøen, Seisjøfiskløysa, Liss Andorsjøen, Liss Øydingen og Bugvatnet (Nordli)

Nye båttopplag tillates ikke.

- c) Vann uten tillatt garnfiske, hvor det lå private båter på vernetidspunktet:

Snaufjellvatnet, Lisslivatnet, Liss-Hekksjøen, Stor-Hekksjøen, Stigåtjønnin og Fjellskjækra

Nye båttopplag tillates ikke.

- d) Vann hvor det ikke lå båter på vernetidspunktet:

Nye båttopplag tillates ikke.

Beitenæring:

Båttopplag kan tillates i eget beiteområde i tilknytning til gjeterbu/seter så lenge beitebruker driver med beitenæringa (uavhengig av garnfiske).

Reiselivsnæring:

Båttopplag kan tillates i vann med og uten garnfiske, hvor det lå båter på vernetidspunktet, hvis det er en viktig del av næringa, og så lenge den drives. Dette gjelder likevel ikke i Snaufjellvatnet og Fjellskjækra. I vann hvor det ikke lå båter på vernetidspunktet, tillates ikke nye båttopplag.

Fjellstyret:

Fjellstyret kan overta eksisterende private båttopplag og drifte disse som utleiebåt(er). I tillegg kan fjellstyret i planperioden, av hensyn til fiskeressursene og tilgjengeligheten til fiske, legge ut nye båter for utleie ved følgende vann:

- Åsvatnet
- Liss-Heggsjøen
- Stor-Heggsjøen
- Finnbursvatnet

4.1.3 Generelle krav til båttopplag

Både i og utenfor verneområdene stilles det følgende krav til båteier/båttopplag:

- *Det henstilles om at lyse båter males i en mørk/grønn farge.*
- *Det er tillatt å lagre utstyr for bruk til fiske under båten, men det skal oppbevares på en slik måte at det ikke forurenser eller kan spres utover området av vind eller dyr.*
- *Båttopplaget skal holdes ryddig, og skjøttes på en måte slik at det ikke oppfattes som søppel eller forurensing.*
- *Rett til å ha båt liggende innebærer ingen rett til å «privatisere» plassen eller å fortrenge andre brukere.*
- *Terreng og vegetasjon ved båttopplaget skal behandles med skånsomhet. Innenfor verneområdene er det ikke tillatt å bryte eller sage ned frisk ved.*

4.2 Retningslinjer for saksbehandling/administrasjon

4.2.1 Søknader og saksbehandling

Historisk har den som har hatt bruk for båt i Snåsafjella, lagt ut båt. Etter hvert ble det etablert praksis å søke fjellstyre om utlegging av båt i statsallmenningen. Dette var også vanlig da de store verneområdene ble etablert i 2004. Unntaket for søknadsplikt har vært sommeropplag av båt i Grønningen, Stor-Ismenningen og andre vann ved vei.

Denne planen er vedtatt av Snåsa fjellstyre, i samråd med både Statskog og Nasjonalparkstyret for Blåfjella/Skjækerfjella-Lierne nasjonalparker. Planen er derfor godt forankret, og det legges opp til mest mulig delegert og administrativ behandling av søknader om båtutlegg.

Søknader om nye båtutlegg sendes Snåsa fjellstyre og behandles på følgende måte:

- *Utenfor verneområdene behandles søknaden administrativt i fjellstyret, i henhold til retningslinjene for båtutlegg.*
- *Innenfor verneområdene behandles søknader fra beitenæring og reiselivsnæring administrativt av fjellstyret. Ved positiv behandling i fjellstyret, oversendes søknaden til nasjonalparkstyret for behandling etter verneforskriften.*

Utlegging av nye båter fra fjellstyret i planperioden, på vegne av alle de bruksberettigede, skjer i samsvar med retningslinjene i denne planen, og uten ytterligere søknad til nasjonalparkstyret for verneområdene sin del. Nasjonalparkstyret skal ha melding når de aktuelle båtene er lagt ut.

4.2.1 Båttopplagsregister

Det eksisterer ikke en komplett oversikt over alle båter og båttopplag på statsallmenningen i dag. Mange båter/båttopplag er svært gamle. Der hvor det tidligere er innvilget båtutlegg etter søknad, er båteier i dag i stor grad kjent. I perioden fra 2011 og fram til i dag, har det blitt skrevet kontrakt med båteier ved godkjenning av nye båtutlegg.

Fjelloppsynet gjennomførte etter 2004 en registrering av båter/båtopplag innenfor verneområdene, på vegne av vernemyndighetene. Formålet var å få en best mulig oversikt over antall og plassering av båter, med tanke på at antall båter totalt sett innenfor verneområdene ikke skal øke. Det er imidlertid et betydelig antall vann og mye terreng å undersøke, og registreringen er ikke komplett.

For fjellstyret og Statskog er det også bra å ha best mulig kjennskap til båtopplagene i statsallmenningen. Dette er særlig viktig med tanke på potensiell forurensing fra utrangerte båter, og fjerning av båtvrak. En best mulig registrering av båtopplag i statsallmenningen er derfor et felles gode for alle parter. Av hensyn til verneforskriftens bestemmelser, må verneområdene prioriteres.

Fjellstyret etablerer med bakgrunn i dette et båtopplagsregister, med formål å skaffe best mulig status på antall båtopplag og båteiere på statsallmenningen innenfor verneområdene i planperioden. Det legges opp til at alle registrerte båter/båtopplag skal merkes med et eget nummer. Båtvrak skal også registreres. Gamle båtopplag med båtvrak inngår i den totale oversikten over antallet båter innenfor verneområdet.

4.2.1 Eierskap og rett til fortsatt båtopplag

Det er viktig å skille mellom *retten til å ha en båt liggende* ved et fiskevann (et båtopplag), og selve *båten*. Fjellstyret forvalter retten til å ha båten liggende ved et vann for bruk til fiske, i samråd med Statskog. Her er grunnlaget i utgangspunktet knyttet opp mot garnfiskerett/bosted. Selve båten er et privat rettsobjekt, med en kjent eller ukjent eier.

Hverken fjellstyret eller Statskog har noen «formell» oversikt eller myndighet til å avgjøre eierskap til en privat båt. En registrering av eier(e) på en båt vil være avhengig av de opplysningene vi får fra eier(e). Svært ofte er det flere eiere på en båt, og eierskifte/arv og bytte av bosted foregår uten at fjellstyret/Statskog har mulighet for å fange opp dette over tid.

I og med at det er så mye usikkerhet knyttet til eierskap på båter, har fjellstyret og Statskog bestemt at alle eksisterende båtopplag i statsallmenningen kan videreføres, uavhengig av nåværende og fremtidige eiere på disse båtene. Eksisterende båtopplag og nye, godkjente båtopplag, kan videreføres uten tidsbegrensning, inntil de eventuelt rammes av bestemmelsene i denne planens kapittel 4.3 (fjerning av båtvrak).

4.3 Retningslinjer for fjerning av båtvrak

En båt som ligger lagret i fjellet vil bli utsatt for snøtrykk og slitasje, og vil ha en begrenset levetid. På et eller annet tidspunkt går båten fra å være operativ, til å bli et båtvrak. Spredning av båtdeler, mikroplast og kjemikalier fra båtvrak er en forurensningskilde i fjellet, og det er derfor viktig at båtvrak fjernes og leveres på godkjent mottak.

Registrering/kartlegging og fjerning av båtvrak må skje i et samarbeid mellom brukere, fjellstyret/fjelloppsynet, vernemyndigheten, Statskog og kommunen som forurensningsmyndighet. Fjellstyret leder arbeidet, som samkjøres med statusoppdatering i båtopplagsregisteret. Oppstart av kartleggingsarbeidet kunngjøres i lokalavisa og på fjellstyrets hjemmesider/facebook.

Følgende retningslinjer gjelder for fjerning av båtvrak i statsallmenningen:

a) Fjerning av båtvrak med kjent eier:

- *Statskog/fjellstyret varsler eier, og ber om at båtvrak fjernes innen en frist på 2 år.*
 - *Eier tar på eget initiativ ansvar for fjerning.*
 - *Fjellopsynet fjerner båtvraket i enighet med eier. Kostnadene dekkes av eier eller av tilskuddsmidler.*
 - *Hvis eier ikke fjerner eller får fjernet båtvraket innen fristen, oversender Statskog saken til Snåsa kommune, med anmodning om å gjøre vedtak om fjerning etter forurensningsloven.*

b) Fjerning av båtvrak med ukjent eier:

- *Båtvraket merkes med kontaktopplysninger til fjellstyret. Eier gis frist på 2 år til å ta kontakt med fjellstyret.*
- *Hvis ikke eier kontakter fjellstyret innen fristen, kan båtvraket fjernes av fjellopsynet. Tilstanden på båtvraket skal dokumenteres med egenrapport og bilder før fjerning.*

Høringsutkast/versjon1.0

Snåsa, 14.12.22